

**БИЛИМЛЕНДИРИЎГЕ ТИЙИСЛИ МАТЕРИАЛЛАРДЫ СӘЎЛЕНДИРИЎДЕ БАСПАСӨЗ
ХЫЗМЕТИ ХАТКЕРИНИҢ КӘСИПЛИК ШЕБЕРЛИГИ**

Даулетмуратов Тахир Пиратдинович – оқытушы

dauletmuratovtakhir7@gmail.com

Ўзбекстан мәмлекетлик көркем өнер хәм мәденият институты Нөкис филиалы

**ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ МАСТЕРСТВО СЕКРЕТАРЯ ПРЕСС-СЛУЖБЫ В ОСВЕЩЕНИИ
МАТЕРИАЛОВ, СВЯЗАННЫХ С ОБРАЗОВАНИЕМ**

Даулетмуратов Тахир Пиратдинович – преподаватель

Нукусского филиала Государственного института искусство и культуры Узбекистана

**PROFESSIONAL MASTERY OF THE PRESS SERVICE SECRETARY IN COVERING
MATERIALS RELATED TO EDUCATION**

Dauletmuratov Tahir Piratdinovich – Lecturer

Nukus branch of the State Institute of Art and Culture of Uzbekistan

Таянч сўзлар: таълим, матбуот хизмати, медиаконтент, касбий маҳорат, журналистика, коммуникация, рақамли медиа, аудитория.

Резюме. Мақолада таълим соҳасига оид маълумотларни жамоатчиликка етказишда матбуот хизмати котибининг касбий маҳорати илмий-назарий жиҳатдан таҳлил қилинади. Таълим мазмунидаги маълумотларни тўплаш, текшириш, таҳлил қилиш, аудиторияга мослаштириш ва рақамли платформаларда тақдим этишнинг ўзига хос хусусиятлари аниқланади. Муаллиф таълим соҳасидаги матбуот хизмати котибининг журналистлик кўникмалари билан бирга таҳлилий, коммуникатив, рақамли-мултимедиавий ва касбий-ахлоқий компетенцияларга эга бўлиши зарурлигини асослайди.

Ключевые слова: образование, пресс-служба, медиаконтент, профессионализм, журналистика, коммуникация, цифровые медиа, аудитория.

Резюме. В статье с научно-теоретической точки зрения анализируется профессиональное мастерство секретаря пресс-службы в доведении до общественности информации, касающейся сферы образования. Определяются особенности сбора, проверки, анализа, адаптации к аудитории и представления информации в образовательном содержании на цифровых платформах. Автор обосновывает, что секретарь пресс-службы в сфере образования наряду с журналистскими навыками должен обладать аналитическими, коммуникативными, цифрово-мультимедийными и профессионально-этическими компетенциями.

Keywords: education, press service, media content, professionalism, journalism, communication, digital media, audience.

Summary. The article analyzes, from a scientific and theoretical perspective, the professional mastery of the press secretary in conveying information related to the education sector to the public. The features of collecting, verifying, analyzing, adapting to the audience, and presenting information in educational content are defined. The author substantiates that a press secretary in the field of education, along with journalistic skills, must possess analytical, communicative, digital-multimedia, and professional-ethical competencies.

КИРИСИЎ

XXI асирде маълимлеме-коммуникация технологияларының жедел раўажланыўы билимлендириў тараўындағы маълимлемелерди сәўлелендириў усылларын да өзгертти. Билимлендириў реформалары, ынамшылықтағы өзгерислер, қабыл хәм баҳалаў системалары, билим алыўшылардың ҳуқықлары, санлы хәм инклюзив билимлендириўге байланыслы маълимлемелер кең жәмийетшилик ушын әҳмийетли контентке айланбақта. Сонлықтан бул

маълимлемелердин дәл, исенимли хәм түсиникли түрде тарқатылыўы баспасөз хызметиниң кәсіплик шеберлигине тиккелей байланыслы.

Баспасөз хызмети хаткериниң искерлиги тек рәсмий маълимлемени жәриялаў менен шекленбейди. Ол маълимлемени излеў, дереклерди тексеріў, аналитикалық таллаў, медиамаериал жаратыў хәм аудитория менен байланыс орнатыў сыяқлы бир-бири менен байланыслы процесслерди қамтыйды. Осы себепли баспасөз хызмети хаткериниң

кәсіптік шеберлігін журналистика хәм коммуникация теорияларының түйіскен жерінде қарастырыу мақсетке муўапық.

Билимлендириу тараўындағы баспасөз хызметі хаткериниң кәсіптік компетенциясын бирнеше өзара байланысly компонентлер арқалы түсиндириуге болады. Олар — мәлимлемелик, журналисттик, тараўлық, аналитикалық, санлы-мультимедиялық, коммуникативлик хәм кәсіптік-этикалық компетенциялар.

Мәлимлемелик компетенция мәлимлемени излеу, таңлау хәм оның дереккөзлериниң исенимдилігін бағалау қабилетін аңлатады. Билимлендириуге байланысly материалларда нормативлик хужжетлер, статистика, рәсми қорсеткишлер хәм эксперт пикирлері кең қолланылады. Сол себепли баспасөз хызметі хаткери деректи бирнеше дереккөз арқалы салыстырып, фактлерди тексеріу керек. Айрықша санлар, даталар, қабыл қорсеткишлері хәм нызамшылыққа байланысly мәлимлемелердиң қәтелигі жәмийетшиликтің дурыс бағдар алыуына керіс тәсир етиуі мүмкин.

НӘТИЙЖЕЛЕР ХӘМ ТАЛҚЫЛАУ

Журналисттик компетенция медиатекстти кәсіптік талаптар тийкарында жаратыу менен байланысly. Баспасөз хаткери жаңалық, пресс-релиз, интервью, репортаж хәм түсиндириу материалларын таярлау усылларын билиу керек. Бирақ билимлендириу контентиниң өзгешелигі сонда, кәсіптік терминлер хәм нормативлик түсиниклер кең аудиторияға түсиникли тилде берилиуі зәрүр. Демек, журналисттик шеберлик бул жерде тек тиллик саўаттылық емес, қурамалы мәлимлемени коммуникациялық жақтан қайта қурып беріу қабилеті сыпатында көринеди.

Тараўлық компетенция билимлендириу системасының мазмунын хәм оның ишкі механизмлерін билиуді талап етеди. Баспасөз хызметі хаткери билимлендириу нызамшылығы, оқыу процесі, бағалау, қабыл, педагоглардың кәсіптік искерлігі хәм билим алыушылардың ҳуқықлары ҳақында жетерли дәрежеде түсиникке ийе болыу керек. Бул мәлимлемениң үстерт тарқатылыуының алдын алып, оның илимий хәм кәсіптік сапасын арттырады. Аналитикалық компетенция мәлимлемени тек келтириуден емес, оның себеп-байланысларын ашыудан ибарат. Мәселен, статистикалық қорсеткишти жәриялау менен бирге оның нени

аңлататуғынын, қандай өзгеріс болғанын хәм оның билимлендириу системасына тәсирін түсиндириу оқыушы ушын әҳмийетли. Бул жерде салыстырыу, классификациялау, динамиканы анықлау хәм себеплик байланысларды ашыу методлары нәтийжели қолланылады.

Санлы-мультимедиялық компетенция заманағөй баспасөз хызметиниң ажыралмас бөлегі болып табылады. Веб-сайт, Telegram, Instagram, YouTube сыяқлы платформалардың аудиториясы хәм контентти қабыллау формасы түрли болғанлықтан, бир мәлимлемени хәр платформаға сәйкес форматлау зәрүр. Инфографика, фото, видео хәм визуал элементлер мәлимлемени қабыл етиуді жеңилетіуі мүмкин, бирақ олар мазмунлық мақсетке бағыныуы керек.

Коммуникативлик компетенция баспасөз хызметі менен аудитория арасындағы керіс байланысты тәмийинлейди. Аудиторияны сегментлеу бул процесстиң әҳмийетли шарты болып табылады. Абитуриент, ата-ана, педагог, студент хәм кең жәмийетшиликтің мәлимлемеге болған талабы бирдей емес. Сонлықтан контентти мақсетли аудиторияның мәлимлемеге болған зәрүрлігіне сәйкес қурып шығу оның коммуникациялық нәтийжелілігін арттырады.

Баспасөз хызметі хаткериниң кәсіптік шеберлігінде кризислик коммуникация да айрықша орын тутады. Қабыллау, имтихан, бағалау нәтийжелері ямаса билимлендириу системасындағы өзгеріслерге байланысly жалған хәм тексерілмеген мәлимлемелер тез тарқалыуы мүмкин. Бундай жағдайда баспасөз хызметиниң ўазыйпасы — жағдайды тез анықлау, дереклерди тексеріу, рәсми позицияны түсиндириу хәм аудиторияға дәл мәлимлеме беріу. Кризислик коммуникацияда оперативлик пенен бирге анықтық, ашықтық хәм жаўапкершилик принциптері сақланыуы керек. Билимлендириу медиаконтентиниң сапасын анықлауда анықтық, исенимдилік, оперативлик, түсиниклилік, логикалықлық, аудиторияға сәйкеслилік, визуаллық, интерактивлик хәм этикалықлық сыяқлы критерийлер тийкаргы өлшемлер болып табылады. Кәсіптік этика мәлимлемени бурмаламау, тексерілмеген материаллардан бас тартыу, жеке мәлимлемелерди қорғау хәм инсан қадир-қымбатына хұрмет пенен қарауды талап етеди.

Усы теориялық көзқараслар тийкарында билимлендириу тараўындағы баспасөз

хызметиниң кәсіплик искерлигин төмендегіше модель түрінде көрсетуге болады: мәлімлемени анықлау → дереклерди жыйнау → фактлерди тексеріу → аудиторияны анықлау → аналитикалық таллау → форматты таңлау → медиаматериал таярлау → жәриялау → байланысты үйрениу → контентти жетилистириу. Бул избе-излик мәлімлемениң тийкаргы деректен аудиторияға шекемги қозғалысын хәм оның сапасын тәмийинлейтуғын тийкаргы кәсіплик басқышларды өз ишине алады.

ЖУЎМАҚ

Билимлендириуге тийисли материалларды сәўлелендириўде баспасөз хызмети хаткериниң кәсіплик шеберлиги — журналистлик көнликпелердиң жыйындысы ғана емес, ал мәлімлемелик, аналитикалық,

тараўлық, санлы-мультимедиялық, коммуникативлик хәм этикалық компетенциялардың өзара байланыслы системасы. Баспасөз хаткери курамалы билимлендириу мәлімлемесин илимий анықлық хәм кәсіплик жаўапкершилик тийкарында аудитория ушын түсиникли медиаконтентке айландырады.

Демек, заманагөй билимлендириу баспасөз хызметиниң тийкаргы ўазыйпасы мәлімлемени тек тарқатыу емес, институт пенен жәмийет арасында исенимли коммуникациялық байланыс орнатыу болып табылады. Оның нәтийжелилиги мәлімлемениң дәллиги, аналитикалық тереңлиги, аудиторияға сәйкеслиги хәм кәсіплик-этикалық талапларға жуўап бериуи менен белгиленеди.

Пайдаланылған әдебиятлар

1. Mirziyoyev Sh. Matbuot va ommaviy axborot vositalari xodimlariga yo'llagan tabrigi. 2017-yil 27-iyul.
2. Mo'minov F.A. Jurnalistika ijtimoiy institut sifatida. – T.: Universitet, 1998.
3. Прохоров Е.П. Журналистика. Государство. Общество. – М., 1996.
4. Xudoyqulov M. Ommaviy axborot vositalari nazariyasi. – T.: Universitet. 1999.
5. Qozoqboyev T.M., Xudoyqulov M. Jurnalistika. Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. – T., 2009.
6. Муротова Н. ва б., Онлайн журналистика ва медида янги трендлар. VII жилд. Тошкент, 2019.
8. Muminov F.A., Bekbawliev D.O hám basqalar. Jurnalistika hám ǵalaba kommunikaciya tiykarları. Sabaqlıq. – T.: «Yosh avlod matbaa». 2021.